

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

ДАЙДЖЕСТ УКРАЇНСЬКОЇ ГЕЛЬСІНСЬКОЇ СПІЛКИ З ПРАВ ЛЮДИНИ
ВИПУСК № 12, ПРОГРАМА «ПРАВА ЛЮДИНИ В ДІЇ»

Вересень 2015

ЗМІСТ

Реалізовані заходи:	2
Моніторинг та адвокатування прав людини	2
Стратегічний судовий захист	4
Безкоштовна правова допомога.....	7
Навчання в сфері захисту та просування прав людини.....	8
Головні події в сфері прав людини:	9

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Реалізовані заходи:

Моніторинг та адвокатування прав людини

Адвокаційна діяльність

Експерти Української Гельсінської спілки з прав людини (далі – УГСПЛ) взяли участь в підготовці проекту Закону про внесення змін до Цивільного процесуального кодексу України щодо встановлення факту народження або смерті на тимчасово окупованій території України. [Текст законопроекту](#) зареєстрований 22 вересня 2015 року.

24 вересня 2015 року була проведена [прес-конференція](#) на тему «Порядок в'їзду на тимчасово окуповану територію АР Крим та виїзду з неї». Під час заходу правозахисники поінформували про [зміни, що були внесені до документу](#) на вимогу правозахисних організацій. Активну участь у вдосконаленні документу взяли експерти УГСПЛ.

21 вересня 2015 року було взято участь у засіданні круглого столу Міністерства юстиції України, присвяченого розробці Робочого плану реалізації Стратегії з прав людини. Під час заходу відбулась презентація проміжного альтернативного звіту для Універсального періодичного огляду до Комітету ООН з прав людини, координацію та підготовку якого здійснювала УГСПЛ.

«День Криму» на сесії ПАРЕ в Страсбурзі

30 вересня в рамках роботи осінньої сесії Парламентської асамблеї Ради Європи (ПАРЕ), присвяченій проблемам міграції, відбулася українська [адвокаційна акція «День Криму»](#). Ініціаторами проведення цієї акції були УГСПЛ та Постійна парламентська делегація України в ПАРЕ. Завдяки зусиллям Постійного представництва України в ПАРЕ даний захід було включено в офіційну частину Асамблеї. У програмі заходу були: круглий стіл на тему «Порушення прав людини в окупованому Криму», презентація фотовиставки «Боротьба крізь роки», що представляла історичний фоторепортаж боротьби кримських татар за свої права у 80-ті роки і сьогодні, виставка декоративно-прикладного мистецтва кримськотатарського народу, концерт етнічної музики, а також дегустація страв національної кримськотатарської кухні.

В ході круглого столу «Права людини в окупованому Криму» розглядалися питання політичних переслідувань в окупованому Криму, порушення прав кримськотатарського народу, а фактично – «латентної депортації», міжнародних механізмів захисту прав людини на окупованій території АР Крим та м. Севастополь.

«День Криму» відвідали понад 400 членів ПАРЕ, суддів Європейського суду з прав людини та представників дипломатичних корпусів закордонних країн, включаючи посольства США, та Росії. Дана акція викликала надзвичайно позитивний відгук серед учасників сесії і, безумовно,

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

сприяла більш конструктивному обговоренню проблем з правами людини в окупованому Криму. Варто відзначити, що це була найбільша за масштабом і резонансом українська адвокаційна акція в ПАРЕ за всю історію членства України в Раді Європи.

Моніторинг та аналітична діяльність

Оприлюднення звіту «Права людини в Україні (перше півріччя 2015 року)»

Динамічні соціально-політичні зміни, що відбуваються у країні, безпосередньо впливають на стан дотримання державою прав людини в різних сферах нашого життя. Саме тому УГСПЛ вирішила підготувати огляд за перше півріччя 2015 року, аби зацікавлені читачі змогли разом із нами відстежити основні тенденції суспільного життя. *Текст документа українською мовою [за посиланням](#).*

Підготовка проміжного звіту коаліції «Справедливість заради миру»

Експерти УГСПЛ взяли участь у підготовці аналітичного проміжного звіту Коаліції громадських організацій та ініціатив «Справедливість заради миру на Донбасі» «Ті, що пережили пекло: свідчення жертв про місця незаконного позбавлення волі на Донбасі». Основна мета – зібрати свідчення очевидців, які потрапили в неволю в зоні проведення антитерористичної операції в Луганській та Донецькій областях та до яких застосували катування.

Звіт доступний [за посиланням](#) (російською мовою).

Нагадаємо, що Коаліцію «Справедливість заради миру на Донбасі» створено наприкінці 2014 року з метою консолідації зусиль зацікавлених громадських організацій та ініціатив, спрямованих на фіксацію та систематизацію фактів порушень прав людини під час збройного конфлікту на сході України. Коаліція включає до свого складу 14 українських правозахисних організацій (у т.ч. УГСПЛ).

Документування порушень прав людини та воєнних злочинів у зв'язку із військовим конфліктом на Сході України

25-26 вересня 2015 року УГСПЛ за сприяння Програми Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Права людини в дії» провела у Києві робочу зустріч «Документування порушень прав людини та воєнних злочинів у зв'язку із військовим конфліктом на Сході України». На зустріч був запрошений 21 документатор громадських приймалень УГСПЛ з 19 міст України, в тому числі – з Артемівська, Краматорська, Кривого Рогу, Маріуполя, Северодонецька, Слов'янська, Червоноармійська.

Детальніше про її результати можна прочитати [за посиланням](#).

Різне

УГСПЛ сформовано 2 авторських групи для підготовки альтернативних проміжних звітів щодо виконання Україною Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права та Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Моніторингові візити

В вересні 2015 року [Програма USAID «Права людини в дії»](#) здійснила **2 моніторингових візити**:

- 15-19 вересня – моніторинговий візит «Свобода слова в зоні АТО» до м. Краматорськ та м. Маріуполь Донецької області. Основні завдання візиту: здійснити моніторинг ЗМІ та встановити попередній контакт з потенційними клієнтами; опитати журналістів та редакторів місцевих видань; розшукати інших свідків подій; встановити контакт з колишніми працівниками, що виїхали як ВПО; опитати родини загиблих, зниклих безвісти.

Зі звітом за його результатами можна ознайомитись [ТУТ](#).

- 4-6 вересня – експерти УГСПЛ здійснили моніторинговий візит за тематикою “Проблеми насильства за ознакою статі в зоні конфлікту” до м. Дніпропетровськ, де зустрілися з постраждалою активісткою Донецького Євромайдану для встановлення та документування всіх обставин. Дівчина була затримана в червні 2015 року у м. Донецьк. В полоні її утримували 41 добу. Били, катували голодом, спрагою. Навмисно ускладнювали умови утримання. Погрожували смертю, катуванням матері та бабусі. Мали місто антисемітські висловлювання. Обманом змусили дати кілька неправдивих інтерв'ю ЗМІ ДНР та Росії за підготовленим сценарієм в обмін на свободу. За результатом візиту УГСПЛ готує заяву до Європейського суду з прав людини (ЄСПЛ) в інтересах дівчини.

Заплановані заходи

В жовтні 2015 року аналітичним відділом УГСПЛ запланована наступна робота:

- Підготовка англomовної версії піврічного дайджесту «Права людини в Україні 2015».
- Формування колективу авторів для підготовки щорічної доповіді «Права людини в Україні-2015».
- Публікація англomовного видання «Війна та права людини».
- Здійснення 2 моніторингових візитів.
- Корегування опитувальників для мережі громадських приймалень УГСПЛ.
- Підготовка тематичного звіту з проблем права на власність в зоні АТО.

Стратегічний судовий захист

Рішення по справі «Національний банк України проти кримчан»

1 вересня 2015 року Київським апеляційним адміністративним судом було прийнято [рішення](#) у справі за позовом правозахисників до Національного банку України (НБУ). Нагадаємо, що 3 листопада 2014 року НБУ прийняв [постанову № 699](#), у відповідності до якої усіх осіб, які мають зареєстроване місце проживання в Криму, було визнано нерезидентами. Така позиція НБУ фактично призвела до того, що особи були позбавлені можливості користуватися

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

послугами банків. Правозахисники наголошували, що така ситуація є порушенням прав людини та дискримінацією кримчан.

Київський апеляційний адміністративний суд визнав, що НБУ при прийнятті постанови вийшов за рамки своїх повноважень та скасував пункт 1 постанови, відповідно до якого кримчани були прирівняні до нерезидентів. Однак суд не визнав факту наявності дискримінації по відношенню до кримчан.

Вказане рішення було оскаржено (а) НБУ, який не погоджується із скасуванням 1 пункту постанову, оскільки, за їх словами, це призвело до фактичного скасування всієї постанови, а також (б) правозахисниками, які впевнені, що суд мав визнати факт дискримінації. Програма USAID «Права людини в дії» підтримала цю стратегічну справу (робота на національному рівні).

Не дивлячись на те, що рішення вже вступило в силу, національні банки за вказівкою НБУ зухвало його порушують, продовжуючи вважати кримчан нерезидентами.

Правозахисники обіцяють покарати банки, які дискримінують кримчан, та закликають всіх постраждалих, отримавши письмову відповідь від банку, **звернутися до Регіонального центру прав людини для підготовки звернення до ЄСПЛ. Контактний телефон Регіонального центру прав людини 044-284-30-33.** Також, на підставі звернень, буде проведено аналіз та визначено українські банки, які найбільше дискримінують кримчан, а також ті, які дотримуються вимог законодавства і гідні довіри.

Захист порушених прав громадян в Європейському суді з прав людини

В вересні юристами Центру стратегічних справ УГСПЛ було проведено велику роботу, пов'язану із **захистом прав громадян України пана Миколи Карпюка та пана Станіслава Клиха**, які утримуються російською владою та визнані політичними в'язнями. 16 та 29 вересня було проведено робочі зустрічі з представниками українських державних органів щодо необхідності вжиття термінових дій, направлених на захист прав та свобод пана Карпюка та пана Клиха.

23 вересня до Європейського суду було направлено скаргу за Правилем 39 у справі «Клих проти України та Росії». Правозахисники вимагали вжиття термінових дій для надання медичної допомоги та проведення обстеження у зв'язку із жорстоким поведінням по відношенню до заявника.

До ЄСПЛ було відправлено скаргу, яка стосувалася подій 9 березня в Криму. На весні цього року на честь річниці дня народження Т. Г. Шевченко в м. Сімферополь було проведено акцію. Місце проведення акції, її час та кількість учасників було погоджено із органами окупаційної влади. Проте, одразу по закінченню трьох її учасників було затримано та доставлено до поліцейського відділку. Чоловіків звинуватили в порушенні регламенту проведення публічного заходу через використання ними прапора України. Постраждалі переконані, що мало місце втручання в їхнє право на свободу зібрань в вигляді притягнення до адміністративної відповідальності. Чоловіків притягнули до відповідальності без уточнення, яку саме норму закону вони порушили. Постраждалі переконані, що метою їх переслідування було покарання за вираження своєї громадянської позиції та проукраїнських поглядів.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Обмін досвідом у сфері надання правової допомоги на окупованій території

Протягом вересня директор Центру стратегічних справ УГСПЛ прийняв участь в якості експерта в таких заходах як:

- 2 вересня – міжнародна конференція «Консолідація зусиль для довгострокових стратегічних програм для ВПЛ: міжнародний досвід та імплементація в Україні», де розповідав про основні вимоги щодо захисту прав людини в умовах ведення бойових дій.
- 27 вересня – тренінг для керівників відділів попередньої роботи з клієнтами та керівників відділів доступу до безоплатної вторинної правової допомоги. Було прочитано лекцію щодо надання правової допомоги з питань, пов'язаних з порушенням прав, гарантованих Конвенцією про захист прав людини і основоположних свобод, на окупованій території АР Крим та м. Севастополь, а також у південно-східних областях України.

УГСПЛ судитиметься з Міноборони за доступ до інформації

В Україні існує процедура, згідно якої підприємства, що виконують мобілізаційні завдання (як державні, так і недержавні), можуть звернутися до Міноборони та попросити накласти «броню» на окремих унікальних робітників. Тобто, не мобілізувати їх, зважаючи на вагомість їхньої роботи у діяльності цього підприємства.

Проте, яким чином здійснюється ця процедура та як нею скористатися, мало хто знає. Адже вся інформація про це міститься в документі під грифом «Для службового користування».

Відповідно до Закону «Про доступ до публічної інформації» УГСПЛ звернулася до Міноборони із запитом надати цю інформацію, в отриманні якої, без сумніву, є суспільний інтерес, проте отримала відмову на тій підставі, що документ має гриф, яким обмежується доступ.

Фактично виникає анекдотична ситуація: «Процедура є, але як нею скористатися – ми не скажемо».

Наразі правозахисники підготували і подали позов до Міністерства оборони України, і відтак намагатимуться через суд примусити чиновників розкрити інформацію про «секретну» процедуру.

Prisoners of War UA Project

В рамках проекту зі звільнення полонених «Prisoners of War UA Project» юристи та волонтери УГСПЛ продовжують роботу з метою надання правової допомоги полоненим та їх родичам. Станом на вересень триває робота по 185 справах. В цьому місяці було направлено ще дві скарги до ЄСПЛ, одна з них стосувалася утримання в полоні цивільної особи, що піддавалася жорстокому поводженню з боку бойовиків.

Twitter-трансляції з залів судових засідань

В цьому місяці було розпочато Twitter-трансляції з залів судових засідань. Читачі [PrecedentUA](#) були першими, хто 1 вересня 2015 року дізнався про результат розгляду позову правозахисників до Національного банку України щодо визнання кримчан нерезидентами.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Twitter-трансляції з залів судових засідань по найбільш цікавих справах будуть продовжуватися.

Історії успіху адвокатів

В вересні було опубліковано ще три статті з циклу «Історії успіху адвокатів», який було розпочато у серпні цього року. Про свій шлях правозахисника розповідали [Олена Сапожнікова](#), адвокат що співпрацює з УГСПЛ, [Олена Ащенко](#), адвокат Харківської правозахисної групи та [Сергій Заєць](#), адвокат Регіонального центру прав людини.

Різне

На громадському радіо вийшло два інтерв'ю з клієнтами УГСПЛ, щодо порушення їх прав у зв'язку з окупацією кримського півострова: «[С оккупационными властями фонд «Крым» работать не может](#)» та «[Россия – это варварское государство](#)».

Безкоштовна правова допомога

[Мережа громадських приймалень УГСПЛ](#) продовжує надання безоплатної правової допомоги та проведення інформаційно-просвітніх заходів в галузі прав людини.

Зокрема, у вересні була [підготовлена інфографіка](#) «Що робити, якщо вам не виплачують зарплату».

В рамках роботи приймалень була піднята проблема незаконного позбавлення пільг постраждалих від Чорнобильської катастрофи. Виявилось, що понад 70 мешканців Чернігівщини, що отримали інвалідність через аварію на ЧАЕС, місцева влада незаконно позбавила статусу чорнобильців. Більшість з них хворіють на рак щитоподібної залози. На сьогодні, завдяки десяткам рішень судів, спільним активним діям правозахисників та активістів, більшості з постраждалих чорнобильців відновили групи та пільги, частково повернули відповідні посвідчення. Детальніше про ситуацію в [статті](#).

Нагадуємо, що юристи УГСПЛ **надають безоплатні юридичні консультації переселенцям з окупованого Криму та зони АТО** в офісі Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (вул. Інститутська, 21/8, станція метро Хрещатик, понеділок та середа, 14-19.00). Проект реалізується завдяки Ресурсному центру допомоги вимушеним переселенцям, офісу Уповноваженого ВРУ з прав людини та [Sida](#). Телефони гарячої лінії Ресурсного центру: 044-364-3734 (Київ, міський), 095-377-7014 (МТС), 068-985-1800 (Kyivstar), 093-164-7885 (Life).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Навчання в сфері захисту та просування прав людини

Неформальна освіта і навчання для різних цільових аудиторій

Спеціалізований тренінг «Візити НПМ до дитячих установ»

12-14 вересня в Освітньому домі прав людини в Чернігові (ОДПЛ-Чернігів) відбувся спеціалізований тренінг «Візити НПМ до дитячих установ» щодо опанування моніторами Національного превентивного механізму (НПМ) базових принципів та методів роботи з дітьми. Тренери навчали, як опитати дитину, що зазнала насильства, стала його свідком або сама його вчинила, не травмуючи її. Окрім того, учасники практично відпрацьовували здобуті навички, навідавшись із моніторинговими візитами до дитячих установ Чернігівської області: Замглайського дитячого будинку-інтернату, Чернігівського центру соціально-психологічної реабілітації дітей та дитячого відділення обласної психоневрологічної лікарні.

Захід було проведено в рамках проекту «Розвиток спільноти моніторів НПМ», який реалізує громадська організація «MART» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» та у співпраці з Секретаріатом Уповноваженого ВРУ з прав людини, Асоціацією незалежних моніторів, УГСПЛ, Центром інформації про права людини та Асоціацією українських моніторів дотримання прав людини в діяльності правоохоронних органів.

Зустріч-обговорення «Як громадськості перемогти у війні»

12-13 вересня у м. Чернігові відбулась зустріч-обговорення у форматі відкритого простору на тему «Як громадськості перемогти у війні?», де взяло участь понад сорок громадських активістів зі всієї України. Серед обговорених питань були як теми світоглядного масштабу («Права людини vs її безпека», «Баланс держави та громадянського суспільства: чи потрібна нам держава?»), так і конкретні проблеми, які потребують практичного вирішення («ВПО в Західній Україні», «Соціальна та психологічна допомога цивільним жертвам АТО», «Інтеграція сімей загиблих воїнів у суспільство», «Координація та логістика допомоги військовим», «Дзержинськ – недозвольнене місто», «Пошук фінансування для вирішення проблем переселенців», «Документування порушень прав людини на території воєнного конфлікту»). Практичними результатами зустрічі стали: домовленість 6 організацій, які працюють в інтересах переселенців, про об'єднання у Всеукраїнську мережу для посилення своїх можливостей, план експертного моніторингу медичних закладів на сході країни щодо якості обслуговування місцевого населення та учасників бойових дій (із перспективою організації їхньої реабілітації); заплановано проведення Форуму з координації та логістики допомоги військовим в АТО. Крім того, учасники висунули кілька ідей соціокультурних проектів, спрямованих на регіональну інтеграцію українців: медіа-проект «Невідома Галичина – невідомий Донбас», щорічний фестиваль «Карпатські трембіти на донецьких териконах» та молодіжний табір «Мости майбутнього».

Захід відбувся у рамках проекту «Громадські дії на підтримку Криму та сходу України», що реалізує ОДПЛ-Чернігів при сприянні Національного фонду на підтримку демократії (NED).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Просвітницькі заходи

У рамках діяльності Громадських центрів юридичної та інформаційної допомоги в Україні окрім консультаційної та юридичної допомоги відбулось декілька публічних заходів. Зокрема, в рамках реалізації мікропроєкту «Студентська ініціатива Тернополя «Наші права» проведено три просвітницьких заходи, зокрема лекція (21.09) та 2 тренінги (для ВПО 21.09 та для учнів спеціалізованої школи 22.09). В рамках виконання мікро-проєкту «Центр інформаційно-правової підтримки учасників АТО в Чернігівській області» розроблено «Інформаційно-правовий довідник для мобілізованих військовослужбовців», який розповсюджено серед мобілізованих військовослужбовців 3 та 5 навчальних танкових рот військової частини В0934, які проходять військові навчальні збори на базі 169-го учбового центру «Десна» (сmt. Десна, Козелецького район, Чернігівської область).

Дані заходи реалізовані у рамках проєкту «Громадські центри юридичної та інформаційної допомоги в Україні», який реалізує УГСПЛ за сприяння NED.

Головні події в сфері прав людини:

Триває підготовка Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини

25 серпня 2015 року Президент України Указом № 501/2015 затвердив [Національну стратегію у сфері прав людини](#) та доручив Кабінету Міністрів України із залученням представників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інститутів громадянського суспільства, провідних вітчизняних учених і міжнародних експертів затвердити у тримісячний строк План дій щодо реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року.

8 вересня 2015 року в Міністерства юстиції відбулося [засідання Робочої групи з розробки Плану дій](#) щодо реалізації Національної стратегії у сфері прав людини. За результатами засідання прийнято рішення, що робота з підготовки Плану дій буде проходити у тематичних підгрупах, створених в рамках Робочої підгрупи, склад яких буде затверджено наказом Міністерства юстиції ([наказ Міністерства юстиції України від 17.09.2015 року №264/7](#)).

21 вересня 2015 року відбувся круглий стіл на тему «Національна стратегія у сфері прав людини та Національний План дій для України». [Під час заходу Мін'юст презентував Національну стратегію у сфері прав людини та анонсував загальне бачення та заходи щодо розробки Плану дій з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини.](#)

Рекомендації міжнародних організацій у сфері прав людини, протоколи засідань робочої групи та протоколи засідань тематичних підгруп доступні [за посиланням](#).

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Економічна блокада Криму. Меджліс переводить боротьбу за права людини на новий рівень

20 вересня 2015 року, у відповідь на перманентне погіршення ситуації з правами людини на території окупованого Криму, Меджліс кримськотатарського народу розпочав безстрокову товарну блокаду Криму. Однією з головних вимог Меджлісу є звільнення всіх проукраїнських активістів, що незаконно утримуються у в'язницях Криму та Росії. Дана мирна акція протесту була заздалегідь узгоджена з українськими властями і викликала дуже великий резонанс у суспільстві. І, хоча існує багато аргументів щодо недоцільності цієї акції, вона повернула проблему Криму на перші шпальти міжнародних ЗМІ і змусила владу України реагувати на виклики, які постійно надходять з боку окупаційних властей в Криму. Напередодні відкриття 70-ї Асамблеї ООН це було особливо актуально.

Станом на початок жовтня в Організації з безпеки і співробітництва в Європі (ОБСЄ) відзначають, що акція з блокування поставок українських товарів до Криму проходить спокійно і без інцидентів.

Українська Гельсінська спілка з прав людини припинила співпрацю з органами Національної асоціації Адвокатів України

Враховуючи системний і цілеспрямований характер дій керівництва Національної асоціації Адвокатів України (НААУ) впродовж більш ніж двох років, несумісних з демократичними принципами та основними принципами прав людини, УГСПЛ заявляє про неприйнятність для Спілки будь-якої співпраці з органами НААУ. УГСПЛ також заявляє про свою підтримку потерпілим від таких свавільних дій адвокатам і висловлює готовність надати юридичну допомогу тим адвокатам, права яких були порушені діями або рішеннями органів Національної асоціації адвокатів України.

Результатом стало скасування Радою Європи Форуму НААУ. Спеціальний представник Генерального секретаря Ради Європи (СПГС) відзначив що: «відмова від участі у Форумі важливих національних інституцій та організацій спричиняє ризик неможливості забезпечити всебічну та інклюзивну дискусію».

Також СПГС звернув увагу на те, що деякі українські організації в сфері захисту прав людини нещодавно висловили стурбованість щодо розвитку подій у галузі адвокатської професії в Україні. Тому він закликав до якнайшвидшого та прийняттого вирішення ситуації задля справедливості та кінцевого блага народу України.

Докладніша інформація – за посиланнями:

- **Українська Гельсінська спілка з прав людини припиняє співпрацю з органами Національної асоціації адвокатів України –** <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1442847847>;
- **Публічна заява Аркадія Буценка щодо відмови від участі у форумі Національної асоціації адвокатів України –** <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1442838330>;
- **Рада Європи скасувала форум Національної асоціації адвокатів України 28-29 вересня –** <http://helsinki.org.ua/index.php?id=1443242975>.

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Цій дайджест було розроблено завдяки щедрій підтримці американського народу, наданої через [Агентство США з міжнародного розвитку \(USAID\)](#). Зміст публікації не обов'язково відображає погляди USAID або Уряду Сполучених Штатів Америки.

Американський народ, через USAID, надає економічну та гуманітарну допомогу по всьому світу понад 50 років. В Україні допомога USAID надається у таких сферах як: економічний розвиток, демократія та управління, охорона здоров'я і соціальний сектор. Починаючи з 1992 р., Агентство США з міжнародного розвитку надало Україні технічну та гуманітарну допомогу на суму 1,8 мільярда доларів.

Детальнішу інформацію про програми USAID в Україні можна отримати на офіційному веб-сайті USAID <http://ukraine.usaid.gov> та сторінці у Facebook <https://www.facebook.com/USAIDUkraine>

Редактор дайджесту: Марина Говорухіна, PR-менеджер УГСПЛ

Програма USAID «Права людини в дії», контактна інформація:

Аркадій Бущенко, керівник проекту (arkadiy.bushchenko@gmail.com)

Ольга Чусва, заступник керівника проекту (olga.chueva@gmail.com)

Українська Гельсінська спілка з прав людини

вул. Фролівська 3/34, Київ, Україна

Тел.: 044-417-41-18, веб-сайт: <http://helsinki.org.ua/>